

Buriaad-Mongol УНЕН

BK(b)-in Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei
Verxovno Soveedel Prezidiumei oorgan.

Byxesozuuzna Kommuniis (bolşeviigyydei) Paartiiin XVIII sjeezd

N 71 (271)
1939 onol
MAART
28
Vtoornig
16-daxi silee gamsa
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

BK(b)-in XVIII sjeezd deere, IKKI-dexi, BK(b) Paartiiin delegaciin doklaad

Doklaadçig nyxer Manyiilbski

Kapitaliis oronuuddaxi kommuniis xydeloön *)

1936 ondo bolhon hyytilin parlaamentska hungaltanuudata tus paartiliin abhan gooloosuudal toon nege xaxad millioon xyrter, t. x. urdaxi hungaltanuudata oroxodoo 90 procentthee ylyy urgaa. Parilzka btereenei sadar gazarnuudaa kompaarti bolbol 60 depyataksa mandaaduudhaa 33 mandaaduudiji absoluutuna olonxiin dailan olhon baina. Tus kompaarti bolbol Parilzka oblastdaxi, ilangajaa metaall bolbosoruulagşa promislenostsiin tomo tomo zavooduud deerexi egeel xydeloön. Francuzska kommuunistnuudaa xysen bolbol profsojuuzuudta baigaa xydelmeriin maassil jixi etigel naidabari bejedee abdag baishandans baina. Ene etigel naidabarii fedener bolbol profsojuuzuudiji negedylixiin tylee, tedeniiji byxezylyxiin tylee, azalsadai sexe eriltenydiil tylee xoisholongyi temesheeere olzo abaa. Antifaşis xydeloöniti xygyzylxe zuuraa, Fraanciin KP bolbol eeriingee xydelmeriin angliiin ba eeriingee aradai erxim erxim revolycioonno tradisianuudta tulguurilahan baina. Tus paarti bolbol Ispaanska respyblikede bodooto tubalamza yzylyxiin tulada ugaa jixi xydelmeri xehn baina.

Nelteed jixi dabşaltiji AXS-in kompaarti tuillahan baina. Proletariaadi angliiin xydeloönem emxidexe jabaldans ba byrzaazna paartiuudhaa tereenei xolboogoo tuhalxa jabaldans byxii xemzegeer tuhalxa zuuraa, tus paarti bolbol 20 miangan cleengydyhe 90 mianga xyrteree urgaba. Tereenei urgaban usaran xadaa eeriingee jabulhan xydelmeriin tus paarti bolbol 4 mlr. xyrter cleengydyte baigaa azyiledberiin profsojuuzuudiji byxezylyxe jabaldala tuhalaa. Azalai reakcioonno Amerikaanska fedaeraacada xamaandan orodog gurba xaxad millioon xydelmeriidei dunda angliiin temeseli yndhe huuri deere profsojuuzna jedinstvijii hergeen bodxooxiin tylee ese-susasagyi tesemei xydelmeri jabulua. Ene paarti bolbol negritaanska azaljan maassanuudal dunda, myn baha amerikaanska intelligencii erxim tyoleegsedi dunda jixi avtoriteed olzo abhan baina. Yrgen delger demokratiqueske xydeloende xabaadalgaaraa ba tus xydeloönxi xalrigal jabulgiijii kritikkelheneere AXS-in KP bolbol ene xydeloönxi ylymze posleedovateline antifaşis temeseli zam deere tyixin gargahan baina. Tus paartiliin gol suxala dutuunudai negenilin fermeerske maassanuudai ba fermeerske xydeloontei yşoel hula barisaatai baihan jabaldans bolno.

Aangliiin kompaarti bolbol 6 mianganhaa 18 miangan cleengydyt xyrter eeriingee zergenydei medeeze cleenske yselitiili tuillaab; profsojuuzuudta ba leiboristska paarti dotor tereenei viljaani jixedebe. Leiboristska paartida oroxo tuxai Aangliiin kompaartiin duradxalan leiboristska xydelberiin buruuşaagdan zailuulagdahan baigasji haal niutaguuddaxi 1400 profsojuuzna ba leiboristska organizaacanuudaa demzegdehnei balgaa. Aanglii aradai froont baigulxiin tylee jabulhan kampaanins yşee jixi ootkig olbo. Krippsiin memoraandym xadaa xedexen yderei turşa soo, aradai froontin asag tuhadaa 250 miangan gar tabliguudiiji sugluulhan baina.

Tilgebesji, angliiiska Kompaarti bolbol iimenyyd amzalantuudai baibasji, kominteerniin egeel geegdengi seekcencydel negenilin bolno, usaran, Ispaanska respyblikede blokada xexe gehen angliiiska reaksiin poliftikiyi sag soon ehegindigee xydeloogeer tahalza şadaagyin tylee ton jixi xariuusal-gatai baigaa Aangliiin xydelmeriisen angliiin gol sloinuudata neberter orozo şadaagy baina.

Profsojuuztud dotor xydelmeri haizaruulhanaigaa, jedii-ne ba aradai froontin tylee temeseleigee, Ispaanska aradta tuhalxa xerege gargahan aktivnostingaa rezyltaadta byxii legaalaan kompaartiuud uragaa dabşahan bainad. Ilgeze, zišeep, Kanaadiin KP bolbol 8 mianganhaa 18 xyrter; Kybaagai KP 3 mianganhaa 23 mianga xyrter; Meeksikiin KP 2 mianganhaa 30 mianga xyrter; Sweeciiin KP 8 mianganhaa 19 mianga xyrter; Daaniin KP 3 mianganhaa 9 mianga xyrter urgaa. Niitenacionaalaan antiimperialis froontin xydeloende aktiivna orolsozo ba maassanuudata xamta demokratiqueske erxenyd ba syleenydei zarim xubi tediiji dailan abza şadagdahan tere koloniaalaan oronuuddaxi zarin xedii kompaartiuud urgan garba. Podpoloodo oroxo boltoroo 60 miangan cleengydyte baihan Çeexo-Slovaakiin kompaarti bolbol yngreher yje soolegalyna bise bolhon baina. Tus paarti bolbol myneş yjede podpooliin ysloovinuudta eeriingee aktiivji ba gol gleenske maassajaa zandans yleee şadaa.

Faşis diktatuuriin oronuuddaxi, ilangajaa Germaani, Japan ba Italiadaxi kommuinis xydelende xyndenyd soxitonuud xedehen baigaa. Byrzaazli bolbol xedem arbaad miangan kommuunistnuudiji týrmenydd ba konclageriinuudta xajan xaza, syydele ba syydgylgeş saazalza, uglu bulanai saan haan buudan alaza baina. Byrzaazli bolbol xydelmeriileili bairanuudtan, xydelze baidag predprijaatiuudtan, xyseere ylidee orulxa geze zabdan baidag faşis organizaacnuudta myşxelge myrdelgin sisteemeer orioon boodog taina. Xydelmeriileili gyrenei "izmenede" gemneze, byrzaazli bolbol faşis xara hanaltanji tedeenei urdahaa eseryy orolxon tuxiradag baina.

Ede oronuudta kommuunistnuud xaişan geze xydelmerileze bainab? Totalitaarna faşis diktatuuriin ysloovinuudta deere doro xyrteree centralzooanno partiiina organizaaca baigulxan bteende berxetei baina. Edener bolbol beje-jee yinhe xoiş tanisadag, beje bejedee etigen naidaxa zangilaagaar barisaldahan, xnyydhhee byridhen gryppenyydei asa halaa bolhon seets baiguldag baina. Imenyyd gryppenyyd xedem zuugaad bii. Edeneren haisa konspirirowenne, xydeleseti solbon ba ujan nugarxal. Edeneriiji politiciin onozo barixan bteende berxetei. Ede gryppenyyd bolbol ehegindigee gernyydte, kvartaalnuudta ba raioonuudta basalam ja-buulgajaa xygyzyleze baidag baina. Kommuunistnuud, saasan, predprijaatiuud deegyri xydelmerileze baidag. Tedenerel

aktivnya xydelmeriili aşaar Germanidaşı, Itaaliidaşı faabrikauud ba zavooduud deegyri faşistnuudal viljaanili olon abza şadaagy. Kommuunistnuud, esestee, azalsadai dunda xydelmeri jabulxiin tulada maassova faşis organizaacanuudiji aşagian xeregledeg baina.

Tus paartiliin voozdb nyx. Teelbmanei zurgaadaxi zilee faşis týrme soo zoboza tuliza baibasi haan, podpooliin tulalay xysler ysloovinuudta baibasi ha, germanasca kompaarti bolbol eeriingee organizaciiji zandans yleee şadaa. Tus paarti bolbol Germanida maassova politiqueske xydelmeri jabulza baigaa ton gansal antifaşis parti myn (Nerje-me aplodismentnyy).

Gebesji, gembol bolxodoo, tus paarti bolbol faşis rezim tygenez ba xyngeneer xymerixe aabza geze bodomzolozo, urdan bil baibas maassova xysnenigee elbi doro danş uadaa baibsoo. Hyylden, tus paartiliin şinedxegden baigulugdaad baixada, prolet arska xysnenydiil sugulukha te dede-negee organizaacacuudiji batazuulxa, yni uadaa jabulukha şarmasatala xydelmeriili xaraa abxada, germanasca zarim xedem kommuunistnuud ngyeş teecee xalbirahan baina. Ede kommuunistnuud bolbol faşis rezimde maassanuudat duragidelgin urgant delgereze baigaa xurdan tyrgen teempili xysed bodozo yzeegyba Germanida hylel xedem haranuud sooy zegdeze baigaa antifaşis nastrojeninyydel urgaltada gente deere ortosohon baigaa.

Japoonaol KP bolbol Japoonsko faşis vojeñşçinlin bu-limtaralgata plaanuudta eseryy temesel tradicatal baina. Tus paarti bolbol dainda eseryy demonstraca, staçkanuudiji yiledze, soldaaduud ba moriaaguudiji organizovaalan, Manzurta Japoonsko imperialistnuudal symeret orohn jabaldala eseryy temesehen baina. 1937 onho, Xitadta Japoonsko imperialistnuudal şineer symeret oroxo saghaa xoşo, tus paarti bolbol intensivne antivojenne xydelmeri jabulza, şoviniizmiitl urduhaa eseryy temesehen, mobilizovaalagdagdai ger bylenerte tuhalxa yrgen jixi kampaani organizaovalan, Xitadhaa Japoonsko aarmilij gedergen duudaza asarxa erilte tabihan, aradai froontin tylee xydeloönxi xydelze xysentili bolhon baigaa. Galzuu terroorol bolhoor baltar, niur xarangyi tus paarti bolbol eeriingee maassova viljaan-haa toogol urgaltar xolo geegdehensi haan, maassanuudtal-gaa xolboogoo zandans yleee şadaan baina.

Italijska kompaartiin jixi halabtarijli temdeglexe xeregti baina. Faşis diktatuuriin togtozo baibas yni uadaa zilnyy soos tus paarti bolbol byxe bexi legaalaan bise organizaaciji emxidexen sugluulza, faşis profsojuuzuudat bise maassova faşis organizaacanuudta serjoozno xydelmeri delgeryylze, urgaza baigaa zaluu yjetenei nelteed jixenxi slo-nuudiji faşizmlin viljaani dorohoo hugara tatan gargaşa şadaagy. Faşis xadaa gansaxan le dainda dildihenegege itoogto xymenin unaxa yjm gehen zarim xedil italijska kommuunistnuudal ystanovka bolbol xereg deere opportunis passivnostijaa xalxalan baina. Enegeer le nelteed jixenxi zergedeet tus paarti bolbol, Abisiliin ba Ispaanda jabulhan italijska faşizmlin daalda, xede xedem stixiline maassova vestypleeninyydel eeriingee medyleliji xaruulhan, maassanuudat duragidelgili tolgoilon abza şadaagy baihan tail-barilagdana.

Italiiliin KP-da tad heerge, Itaaliida oroxodoo, faşis diktatuuriin nelteed xozom togtohon, bislikan oronuudta jabul-gajaa xeze baigaa xedem olon paartiuud bil, edener bolbol ehegindigee bojevoi aktivnostilii aşaar legalnaa bise kompaartiuudai dunda tyryşlin huuriuudal negende garza jirehen baina. Bidener bolbol dityin Vostoog uruu germanasca faşizmlin nebteren oroxo zamud deegyri baidag oronuudta xydelmerileze baigaa zarim xedem paartiuudiji xaraada abza xelenebd.

Kommunis xydeloönxi zergenydyde ehegindigee provokaatoriuud ba şpoongoudiiji oloor elgeexili oroldoza baidag faşis razvedekanydel zadagairuulgın xydelmeri tus xyde-leende jixi xoro xygredge baina. Japoondo hylel arban bil sool 60 miangan kommuunistnuud arestovaalagdahan, 1934 onho xoiş tus kompaartiin Centraalna Komiteedel dyrben sostav xydelmeriheş gaggadhan baina. Faşis razvedekanydyde Troocki ba trockistnuud tuhalana. Poolşodo, Itaaliida, Japoondo ba Germanida oxraakanuud bolbol arestoovanno kommuunistnuudiji zadagairuulxin zorilgoor Troockiin buzar bulai literatyne bœzelhili yrgeneer xeregleze baidag baina. Faşis razvedekanydeli daalgarbinaudaa trockistnuud bolbol aradai froontin ba nacionaalo-sylelelti xaruulhan, maassanuudat duragidelgili tolgoilon abza şadaagy baihan tail-barilagdana.

Japoondo trockistnuudiji "oxraankin urag tarxiin treest" geze nereleg. Tedener bolbol politcar speciaalna organizovaalagdahan hurguulinuudta Japoonsko şpoongoudiiji kommuinis ba xydelmerişen xydelende eseryy temesexe temeseye meetodyde hurgadag baina. Xitadta trockistnuud bolbol Japoonsko seregi şpoongoudu bolzo jabuluga xedeg baina. Tedener tuxai Belpindexi Japoondo razvedekili naçalalnig niusa doklaad soogoo biseheneb:

"Trockistnuudal gryppijili demzexe ba Xitadai eldeb olon gazar niutaguuddaxi tereenei jabulganb impeiride aşag olon ba tuha dyxem asarxlin tulada, tus gryppin amzaltanuudta tuhalxa xeregti, usaran xadaa ede xitaduud bolbol oronoi negedeliili handargaşşad myn bolno. Tedener xydelmeri ynder teexnikeer ba uran masterstvoogor ilgardeg baina".

Ispaanda trockistnuud bolbol-faşis Germani ba Italiiliin razvedeqigyyd, temeseze jabaa aradai aarmilin tilde kontrevolycioonno miateez bodxozo baigaa 5-dugaa koloon-nin aagentnuud batba. Xaa xaagyl trockistnuud bolbol xydelmeriileili xydelze dotor faşis provokaatoriuud bolzo, şpoongoudu ba diversantnuud bolzo, SSSR-te eseryygenen jabulgajaa yileddeg baina. Byrzaazna razvedekanydel bolbol trockistnuud ba busa alibxi faşis buzar burtaguudiji, şpoonso xydelmeri jabulxiin tulada, emigraantuud bolgon SSSR-te elgeceze, yrgeneer xereglene.

Kommunis xydeloönxi zadagairuulxin zorilgoor faşis-

Mynoederei noomerte:

Nyxer Manyiilbskiin doklaad

SSSR-ei texniçeske tulaltanuudiiji
yzexe dekaada

Xiliin saanahaa telegraammanuud
Ispaanidaxi baidal.

trockis şpoongoudu bolbol zarim xedem kompaartiuudta "fraak canuudiji" ba "gryppiroovkonuudiji" taraan tarixa, frak ciionno temesel yydxe gergaxili iskyssvenneer hede oroldoza baigaa. Daisan eleementnyyde baihan yleme jixer be zarlagdahan paarti gexede Poolşin kompaarti baigoo g be tereenei xytelberide poolško faşizmlin aagentnuud şurga orohn baigaa. Ede muu muuxaitai zuuraldagdag bolbol 192 onol mai so Pilsydskin faşis perevorodil demzexe zar-deere paartii tatar abaaşaxilin hedelge xehn baina. Ene neigee bytexegyden, tedener "milda xehn" alduugaa gen-zeze, Kominteernin urda samokritiklin komeedi tabin na-daza, xezze tere yjede Komiteerniil lovstoool, venger ke, Jygsaavskaya paartiuudhaa garhan policeiske "frak-neernyyde" mexelhen şingleer, myn mexelehen baina. Ti Kominteernin xydelmerilegsedi, gemiliş xadaa anglin daisan da bejee mexelyylze baishandans, daisanai maneevritili sa-soon eltriyen gargaay jabaldalan, kompaarti iudili da san eleementnyyde bizarlaxa jabaldala eseryy xemz-jabulganuudiji abxaja xozomdohondon baina.

Angilai daisanai vreditilistvii ba hydxele xydelmeri xoliso luudiji likvidaçaxilin tulada kompaartiuud jixeb? Kompaartiuud bolbol ehegindigee zergenydyd se bolşevig heremjeee xursadaxa xeregti, trockis-buxa-rinska xoro xynoeltdili syydele syydele proceessyyd yrooguudiji yrgeneer xereglehen baina. Kompaartiuud bolt ehegindigee xytelberilexi agtivili şalgaza, politiqueske yne şe sexe jabaldala azag hezeg tyrylde elemenyydi zailuulhan baina. Kompaartiuud bolbol ehegindigee zergenydyd se legaalaan bişe organizaacanuudiji taraan tabla, şine teedenee formirovalxa jabaldala exilen orohn baina. Ko paartiuud bolbol faşis agentura bolxo, trockizmlin urdat eseryy sag yrgelzin temesel delgeryylze baina.

Daisanai hydxele xydelmeri ba paartiliin hulab zvenonuudta byrzaazna ijeoloogin zadagairuulgata viljaatal temzexe xeregti suxulan袖ala xemz-jabulganu negenilin bolbol kompaartiuudai ideine-politiqueske xez-zejin yrgeneer jabadal myn bolno. Xerbee kompaartili bolbol trockizmlin "xari gyrenyyde razveedovatelne o ganuudai daalgarbinaudaa jabulga xeze baidag vrediteyyd, diversantnuud, şpoongoudu ba alurşadai xilirşen prilincibgi bolşon baand" bolzo xabilhiliş obioron garhan baigaa haan, enəs xadaa biş biş şaltaganu xazuugaar myn le kompaartiuudai teoretiçeske geegdel c rehhe bolon baina.

Kompaartiuudai ene teoretiçeske geegdelliili likvidaa xae xeregti, Maarks-Eengelb-Leenin-Staalinal marksli leniniizmlin klasigidiiji xari xelenyyd deegyri orsuulx ilangajaa olon xelenyyd deegyri "BK(b)-in istooriili rilaagji kiyrsili" xeblen gergaxi Jabaldalnuud tonslı udxaşanartai bolxo baina. "Xurlaangji kiyrsili" garalgili pitalis oronuudai kommuunistnuud entyzaamtai gaar ugta baina. Tedener bolbol tus knige xadaa bideneri holiç teoretiçeske zebsegeer xujaglan geze, tus knige xad-Leenin-Staalinal paartiliin oopend deere, oronotmai revcioonno xydeloönxi xygzelijii, tereenei eore baidalnuu tereenei perspektivenyydiili balsaan bodozo yzexe jab-damnai tuhalana geze oligozo baina.

Xydelmeriileli ba antifaşis aradai jedine fro-taaktikili jabulza baishandans zarim xedem kompaartiuud kapitulatska eleementnyyde eseryy temeseli balaru budaxa jabaldala, demokratiqueske gyrenyyd gedegydel iudili idealizirovalxa jabaldala, tedeenei imperialis xai-terili buuruluxa jabaldala eeriingee medyleliji olzo gaa, baruunal-opportuniis xaraakteri medeeze tendeence yzegdehnei baina. Exilen garza baihan yzegdeltei baig, tendeencenyde yzegdelte bolbol opportunizmda ese temeseli jixi xursadaxa zailaşagi baihan tuxai xeleze b.

Profsojuuzuudta kommuunistnuud xydelmeriili jixi hezegyi haizaraa ba ene talar zarim xedil nell amzaltanuudai baihan baibasli, kompaartiuudai olonxiin da profsojuuzuudta byxe bexi pozilcanuudiji dailan bojevoi profsojuuzna aktiv emxidexen sugluulza ba profsojuuzna aktivekciyonno eleementnyyde viljaanili likvidiro yşee şadaagyl.

Kompaartiuud bolbol faşis demagoogilin urdaahaa gyyses, johotoi gegse temeseye yşee huraagy; Saara, cig, Şeedske oblastdaxi nacionaalaña asudalda net ke faşizmlin spekyliaçiji hasoxizo şadaagyl.

Kompaartiuud bolbol sobitituudiji uridşalan xarax-

reende ondo

Byxesojuzna Kommuniis (bolsevyydei) Paartiiin XVIII sjeezd

BK(B)-iin XVIII sjeezd deere, IKKI-dexi, BK(B) Paartiiin delegaciin doklaad Nyxer Manyilskiiin doklaadai yrgelzelel

rieledeg, myrdeze myxedege ba syydledeg baigaa, gebeş xnyyd bolbol byxii xaalta booltoruudaa zyriñ jabaza, xyhesees xyter sahan sooguur xada uulii zyge zamaar hynndoe surgan gardag, miunuuta byxende singexil ajuul doro, agnuusadai loodkonuudaar tamaran gardag baigaa. Hain duraraa francuuzska proletaarin, parizska kommunaaaruudaa aşanar, italjaanska emigraantuud, germanaska antifasistnuud, galxam-sag mergen—kanaadska modo otoloosod ośodog baiba, poolsko xydelmerised ośodog baiba, edenei Dombroovskiln neremzete batalboon Eebro deerexi dobtolgiin yjedee, pontoonno xyrygenydiili barlxilin xyleengyiger, tus myreniji tamaran garaad, daisanai xysenydyet byşmeg ydxen dunda tyrylezee suumain orohon baigaa.

Tabin gurban oronuudai kompaartiuud bolbol internacionaalsa brigaadiin zyngyydeet tilse bialaaldan dugtaşal-daza baigaa biše biše xnyyd dunda CK-ei cleengydiili ba partiiingaa xytelberflexli aktiiviji yseen bisser eligeheeñen balna. Enden, germanaska koncentracioonno laagersta zo-boogdon gemiñen, „Root Froont“ gehen urlatalgaar Palaseetede unahan, germanaska kompaartii CK-ei cleen. Gaans Baimler metlin ilmenydi xnyyd baibah jym. Enden, Rakoosin neremzete batalboonli tolgoilon jabaza, prilivnigai betonirovanno foortili Yeeskiln dergede atakovaala, tereeniji abaad, eere batalboonoigoo komissaartai xamta geroiske yxeleer yxehem vengeerske kommunist ybegen Xeveesi tilpiin xnyyd balhan jym. Enden, angaza xataza baibah bojeccyde prottivnigai suurgen mynder homon sooguur uha xyrgeze asaraad, yxelei şaxada dairagdaad baixadas: „Xerbee nyx. Staalin eneelinim xaraa ha, dañ myrlimi aliga-daad, xelexe baigaa: Si bejee hain bariza garaas, si—Johor hain nyxer baines. Dzoon“ geze xelehen, gryzovoi maşlinin angliiska şofeer Dzoon tilpiin riadovoi prostol bojeccydi baihan jym. (Nerjeme aplodismeentnyydi).

Edener jyyn xnyyd geeseb? Eener partiina ba partiina biše bolşevigil dyre şarain tahalaşagy i xubin geroilzim bolhon staalinska epoxiin xnyyd geese. Edener, Xasaan nuurul sadar—Exe oronolgoo tylee, kommunizmlin tylee, Staalin tylee—gehen urlatalgaar ataakada orozo baibah xnyydi adil, myn le tilmenydi staalinska xatuzalai xnyyd geese. (Sjeedz xyl deere bodozo aplodirovalana. Duunuu: „Aguujixe Staalin mandag!“ „Uraa!“ Nerjeme aplodismeentnyydi).

Internacionaalsa brigaadanuudilji baiguulga—ene xadaa delxein kommuuniis xydelenei bolbosorozo Jirehenei pokazaateli, ene xadaa Kominteerniin seekcenyydei bolşevig xau-tuzal, ene xadaa kommuuniis kaadrnuudilji gal soo şalgahan salgalta myn.

Iigeed, itooguudaa gargaia.

Ygerhen tabanzil soo kommuuniis xydeleen bolbol ur-gaa, byxezeeba erelen zorigzoo. Byxii legalaalsa kompaartiuud urgaa ba tedeenei maassa dotorxi viljaanin sangadaa. Legalaalsa biše ylehen paartiuud bolbol eehedilingee ber-xetel temeseel soo ynder deede gerolizmiln ba ami bejee xai-raxagli jabadalai zisee oobraz xaruulza, eehedilingee zerge-nyydiili şineer baigulza baina. Oehedilingee oronol azabdalda zarin xeden kompaartiuud serjoozno politiçeske faak-torans myne boolo, nygeede zarimanin bolzo baina. Kommuuniis ba sozial-demokratiqueska xydelmerisede xoorondo ba kommuuniis ba sozial-demokratiqueska paartiuudai aktiivai xoorondo dyteleiselen jixedeze baina. Kommuuniist-nuudai proletaariunuudai naidalgan jixe boolo. Kommuuniistnuud bolbol maassanuudai xeregel ba eriltenydiili medyen xaruulza, eehedilingee xydelmerisen angilin ba eehedilingee aradal xeleer xeleze ysee hainar hurahan baina. Kompaartiuudai ideine niagta zagsalan sanga bolbo. Ara-duudilji, byryzaazna ba sozial-demokratiqueska paartiuudilji faşizminda esergysexe esergysele talabaragsad ba kap-tuaantiuud bolgon raskooldo oruulhan Miyynxenel yder-nyydi, kommuuniistnuud bolbol eehedilingee politiçeske ba organizacionno moñolitnostilji zandar baiłgahan ton gan-sai parti baigaa hen.

Zygeer, tilbe jaabasj, kompaartiuudai togooin yselte ba maassanuudai tedeenei viljaanin yselte bolbol angilin temeseeli xursadalar ba delgerze baigaa delxein xojordoxi imperialis daigaar Kominteerniin seekcenyydei urda tabigdahan eriltenydi zoxildoxogyl baina.

c) Delxein reakcada esergy kompaartiuudai, proletariaadal, azalşadai temeseeli zam

Faşizmlii ba tonulta dainuudai urduhaa esergy am-zaltada temeseeli interesyyd bolbol xeregili delxein reakca xalsan xytelne geze azalşadai eehedee eliriylen gargaza abxili ba tereenel kovaarna xara hanal bodoluudiljin taha-luulxin tylee eehedilingee zamilj xaraalxili erine.

Reakca bolbol jy xyse bainab? Tere bolbol Ispana-ska respyblikili biasa daraxili, germano-italyaanska inter-veentnyyde ba aanglo-francuuzska bankiirnuudaa aşagtai zuramuudilji Ispanaida togooxili xyse baina; tilgeed hyyleteren Fraancili abza oroxo, radikalnuudai garaar kommuuniis paar-ti ji soxixo, kommuuniistnuud xadaa dainai parti geese ge-hen skaazkanuudaar şe byryzayili aigaxa, aradal froontili helgan duuhaxa, tiln udaanb myn radikaalnuudilji şyhejee şaxuulşahan limoon singeet bog burtagal nyxe uruu şide-rexlood, zasagta Jirexe xargili, faşis zaigulnuudta, neeze yge-xili xysele.

Reakca bolbol Aangilda „mirili abaragsad“ geese geze konservatornuudai zasagili olon silnyyd soo batazuulxa, leiboriltska liidernyydei garaar aradal froontili xydeleeli taha-duluxa, angliiska xydelmerisen angili demoralizovaala ba xysili buuruulxa xysele; AXŞ-da demokratiqueska xyde-leili biasa bazuulxan Foordonuudta, Morgiaanuudta ba Xeerstnyyde tuhalxa xysele.

Reakca bolbol xydelmeriseni xydeleeli butasoxxo, socializmiin oronilji halgan usadxaxili xyse baina.

Xydelmerisen angii ba azalşad bolbol jy xyseneb? Edener bolbol zaabol Ispanaksa aradaa erelingee gerte eertee aşagtai zuramuudaa togooxo jabadalans tuhalxa, is-paanska aradilji arşalxa ulasxoordilji arşalalgi organiza-valla, syleete Ispanaksa aradilji baxalurdan bazuuxa jabadal reakcada halgi baxaar, itme xydeleeli byxii delxeide xyg-zylen delgerylye xysele.

Edener bolbol Daalvna Vostoogto Xitadiili xubaaxa ta-halxa jabadalilji xxylxegi, erilingee oronhoo Japoonsko bulimtaragsadilji ylden gargaxadan xitad aradta tuhalxa xysele; byryzaazna praviltebstvoniudilji Japoonsko vojen-şçinili demzexejee zogsoxili ba daisanai ilaxiñ tulada xerelegdexe byxii zylinnydeet Xitadiili xangaxiliñ maassanuudai xydeleegoe bataai bolgoko xysele.

Fraancada xydelmerised bolbol, miyynxenske politiçeska xadaa francuuzska aradilji germanaska faşizmlii vassal bol-goko jabadalda abaaşana geze ulam ulam etigere baigaa ta-

riaasadai ba zise gorodskoi uladuudal guibahan xubiliñ arada froontili tala teeş şineer tatan abxa xysele; aradal froontili arşalan jabuulxa tedli biše, myn faşis agreeessornyydei urda kapitulaacalxa gehen xosoroltiln zamaar jabaxilişli, bışeniji xytelxilişli xysedegyyl baibah tede sloinuudai şcoo-dor aradal froontili yrgedexe xysele.

Aangilda xydelmerised bolbol aradal froontili baiguulxiln tylee exileed baibah temeselee esesten xyrgeze, enegeereen gansas angliiska biše, myn baha delxein reakcada şidexil soxilo ygeze xysele; tilxe zuura, aradal froontili tylee temeseeli process oo angliiska byryzayili faşis yzel-tei elemeentnyydiili xazuu teeşen tyrin gergaxa, faşis agreeessornyyde otopor ygezin taibarigşadilji demzexe xysele.

AXŞ-da azalşad bolbol demokratiqueska xydeleeniili by-kezylye ba yrgedexe jabadalaaraa, zasaga reakcloonno faşis yzeltei elemeentnyydei Jirexe jabadala haad xexe xysele.

Germaani, Japoon, Italiili faşis dikttaturiin oronuudta byxii delxein azalşad bolbol dañda ede oronuudai praviltebstvoniudilji dilldeye jabadalilji tuulaa baina, tederen bolbol faşis rezilme esergy neemel maassova temeseeli, faşis za-sagili unagaaxa jabadalda abaaşaxa temeseeli yrgen xargilda garxadans ede oronuudai araduudta tuhalxa xysele, eneendy ulasxoordilji xydelmerisen angii, byxii delxein anti-faşis xysenydyel esergyselejili organizovaalxili erise baidag baina. Tederen bolbol faşis ekspansada esergysexe, araduudilji seregel bogoolsogdohon oruulxili oroton bolxo, araduudilji ekonomilicska ba politiçeske darlaxa kabalaada esergysexe ulasxoordilji xydelmerisen angili, byxii delxein anti-faşis xysenydyel esergyselejili organizovaalxili erise baidag baina. Tederen bolbol germaanska faşizmida esergy temesele, Aavstriliin bogoolsogdohon aradai, kabalaada oronon Ceexo-Slovaaki, Veengrii araduudal, kabalaada oroxiin zanalda doro baibah Rymilnilin, Jygoslaavliin araduudai temeseeli tuhalxa xysele. Tederen bolbol şine şine tonulta dainuudilji delgerylyxili tulada prodovoolistvo, serşjoo, rydaa, neet g. m. istoçnigudilji faşis praviltebstvoniudta delxein reakcii olgon ygeze jabadalilji tabixili xysenegi. Tederen bolbol, xysegyl hula araduudta dobtolon baigaa, galha jikeer serjoozno esergysele aldag faşis bulmatrag-şadta xyngexen „llaitanuudilji“ tuillaxadan haad xexe xysele.

Tederen bolbol faşis ekspansada esergysexe, araduudilji seregel bogoolsogdohon oruulxili oroton bolxo, araduudilji ekonomilicska ba politiçeske darlaxa kabalaada esergysexe ulasxoordilji xydelmerisen angili, byxii delxein anti-faşis xysenydyel esergyselejili organizovaalxili erise baidag baina. Tederen bolbol germaanska faşizmida esergy temesele, Aavstriliin bogoolsogdohon aradai, kabalaada oronon Ceexo-Slovaaki, Veengrii araduudal, kabalaada oroxiin zanalda doro baibah Rymilnilin, Jygoslaavliin araduudai temeseeli tuhalxa xysele. Tederen bolbol Italijska faşizmida esergy baibah, bogoolsogdohon abissiinske aradilji demzexe xysele. Tederen bolbol araduudai froontili, faşis agreeessornyydei bloogto esergysexe ulasxoordilji esergyselejili xydelmerisen angili, byxii delxein anti-faşis xysizmida esergy temesele.

Azalşad bolbol sozial-demokratili reakcloonno liider-nyydei kapitaliaantska politikili halgaan duuhaxiln tulada, ulasxoordilji xydelmerisen angili jedilne front baiguulxila xysele. Ilme front bolbol şaxardon tebdeñen, dezorganizovanostilin baldalhaa, xydelmeriseniili xydelmeriseniili faşizmida esergy ilalta tyges baibalañda xargida gergaxa baina. Tus front bolbol millioonud proletaarinaral eehedilingee xysende etigelijili ygeze, azalşadai, tarlaşadai, zise gorodsko uladuudai ton yrgen sloinuudta ene etigel tyrylye baina. Tus front bolbol byxii oronuudta faşis agreeesside arad maassanuudai esergyselejili xysili deeselylye, faşis dikttaturiili unagaal ada Germaaniin, Italiili ba Japoonol araduudilji bod-xoox baina. Ulasxoordilji xydelmeriseniili jedilne froontili togttoon baiguulga xadaa faşizmili tom xunde xyser diildege bolxo hen baina.

Azalşad bolbol soveed xydelmerisen angitai, tyges şadabarta gyrente ba ilahan socializmîn materialisna xysele bahan zebsegte soveed aradat kapitalis oronuudai xydelmerisen angili jedilne front baiguulxili xysedeg baina. Ilme front bolbol milrei bodooto garaanti bolxo baina. Ilme frontin xemxersejil suluun xabsagal myrgeze, delxein reakca soxojoo hygne taxata baina.

Krizisyyde, xydelmerigidde, guiranşa xoohorol-goor, faşis terroroor, Imperialis dainuudaa hylyşlingee nai-dabarili alda xyrtere xyrgegdeñen ba soveed aradal ugaa Jirexe socialis llaitanuudaa xydelmeriseniili oruulagdahan, kapitalis oronuudai azalşad bolbol faşizmgyiger, kapitalizmgyiger azahuuxa xysele baina. Tederen bolbol socializmili xysele baina. Til, soxom ilme deerehee, hylyşlingee ams-aliyili abza baigaa kapitalis delxei bolbol xyn dyrsejee aldaa baina. Kapitalis delxei bolbol bejee faşizmzaar abaran arsalxili xysele baina. Gebeş faşizm bolbol kapitalizmili yxel-heen abaraxagi, usaran xadaa faşizm bolbol maassanuudai duraygyldejili gyznegiliryline, ugaa jixe handargaltata xysenel teherlige befedxene, Imperialis dainuudaa faşizm bejee abaraxagi, usaran xadaa tereenel Imperialis dainuud bolbol revoltyciin zangliaa tallagad baina. Delxei şineer daxin xubaaxa jabadalaa kapitalizm bejee abaraxagi, usaran xadaa delxei şineer daxin xubaaxa bolbol kapitalis xaoşili zybxen le gyznegiliryde baina.

Hylyşlingee amixaliili abza baigaa kapitalis delxei bolbol SSSR-te esergy kontrevolycioonno daigaar bejee abaraxagi, xarin erilingee xyelili zybxen le tyrgedexe baina. Aguujixe soveed aradal zebsegte otopor bolbol azalai byxii delxei, xen sylee erilex baixa, azal xexe, erxim azabaida-laar huuxa, oronigoo zavilismâa bise baixa xerynydiili, faşizmli deben geşxehen, tedenili xydelgen bodxoxo baina. Tus otopor xadaa yje weekin zabolongolgo tylee yhe xariuugaa abxa çaaşnal xyrze Jirexe geze medereze baigaa, delxein býmbersejil byxii zaxa xizaaruuudaxi proletaarinilji azalşadilji bodxoxo baina. Tus otopor xadaa faşizmida soveed aradal ygehen otopor ugaa jixe xysele xysele her-geedehen anti-faşis xysenydyel sadal tyges xydeleeli delxei deere delgexi baina. Tus otopor bolbol tere bolbor faşizmida tulasaldaxhaa zallaza batan araduudilji temeseeli tylxin oruulxila baina. Tus otopor bolbol faşis gyrenyydexti gar-taa zebseg abhan araduudilji faşizmida esergy xaruan er-jeldiylye baina. Faşis praviltebstvoniudta eney xadaa gan-saxan le SSSR-te esergy dain bolxo biše, myn baha eriin araduudta esergy dain bolxo baina. Soveed aradat, byxii delxein azalşad, byxii tyryy ba progressiivne xyntireltende eney xadaa xyntireltene istoorio xezeşsi baigagyl egeel zybet, svişçeene dain, Imperializmîn zergenydiili zada-gairulza ba demoralizovaala, protivnigüudai tilde byxii xede xedan revoltyciin zangliaanuudilji zaabol tallaxa (Leenin ba Staalin, toom III, niur 10) johotol dain bolxo baina.

Reakca bolbol Daalvna Vostoogto Xitadiili xubaaxa ta-halxa jabadalilji xxylxegi, erilingee oronhoo Japoonsko bulimtaragsadilji ylden gargaxadan xitad aradta tuhalxa xysele; byryzaazna praviltebstvoniudilji Japoonsko vojen-şçinili demzexejee zogsoxili ba daisanai ilaxiñ tulada xerelegdexe byxii zylinnydeet Xitadiili xangaxiliñ maassanuudai xydeleegoe bataai bolgoko xysele.

Fraancada xydelmerised bolbol, miyynxenske politiçeska xadaa francuuzska aradilji germanaska faşizmlii vassal bol-goko jabadalda abaaşana geze ulam ulam etigere baigaa ta-

SSSR-ei TEXNIÇESKE TUILALTANUU-DIIJI YZEKE DEKAADA

Moskvaada gyrenei politex-niceske myzel bolbol oronol byxii zygyydhee, sinenyd ma-sinanuudai, priborruudai mo-deelnyy, barligin ba promis-lenne produukcili eldejan-zil obrezeciydiili abza baina. Myzel bolbol staalinska xojor tabanuudilji sooy SSSR-ei am-zaalduudilji xarulhan, ede interesses eksponaaduudal, azalşadilji yrgeneer tanisluu-

xin tula „texniçeske tulaltanuu-dili yzex dekaada“ orga-novaalhan baina.

Myn tereselen, myzel dotor Soveeddydei Dvorececi bar-laga xanduulagdahan vilstavke neegdebe.

Moskvaiga xolbol dekaada Jike interesee todor-xollo. Hyylei dyrben yderte 20 mianganhaa deeşe xnyyd myzeide orozo xaraa.

CENTRAALNA NAUUÇNA KYROORTNO SOVEED

SSSR-ei Narkomzdraavaar yr-gelzin centraalna nauuçna ky-roortao soveed baiguulagdahan baina, eneende 61 xnyyd oruulagdaa, Soveedel sostaava-tilje erdemet, inzeneenyd Narkomzdraavuud oruulagda-han baina.

Xiliin saanahaa telegraammanuud

Veengrsko seregyydei dobtolon orolgod

Slovaakilin esergyyselge

Varşaava, maart 25. (TASS) „Ekspreess“ aagenstvlin me-deesexen, dobtolon orohon Veengrsko seregyyde esergy Slovaakida vojeen jabuulga-nud bolbol samolioudud ba taanknuudai xabaadalatalgaar yngeregebe. Slovaaska samolioudud bolbol veengrnyyde okkupirovalagdahan, Sobraanska kypeelinyd (Zyn Slovaak) geze niutag deegyv boombonuudilji xajaba. Alu-lagdahan ba şarxatulagdahan

xnyydel toonb xojor talaha-ol baina.